

Nog veel vragen over nieuwe normen voor waterveiligheid

Door Esther Rasenberg, Jac van Tuijn en Arjan Veering

De Tweede Kamer stelt vragen bij het tempo waarin de nieuwe normen voor waterveiligheid kunnen worden ingevoerd. Dat blijkt uit de reacties op het wetsvoorstel van minister Schultz van Infrastructuur en Milieu. De normen voor de primaire waterkeringen gaan van uit van overlijdensrisico's en niet alleen meer van overstromingskansen.

De Tweede Kamer vraagt zich af of de nieuwe normering al echt op 1 januari 2017 in werking kan treden, zoals voorzien in de aanpassing van de Waterwet. Met name de beoordelingscriteria, die in de tweede helft van dit jaar pas gereed zullen zijn, roepen bij de Kamerleden nog vragen op. Toch lijkt de Kamer in grote lijnen in te stemmen met de een van de ingrijpendste wijzigingen in het waterveiligheidsbeleid sinds 1953.

De nieuwe Waterwet gaat vanaf 2017 in, en vanaf die periode zal gewerkt worden aan de implementatie van de nieuwe normen. Uiterlijk in 2050 zullen alle keringen aan de nieuwe normen voldoen, maar dat hangt af van de snelheid van de implementatie.

De nieuwe normeringen vormen de basis van de toekomstige hoogwaterbescherming. Naast hoogwaterbescherming rust het nieuwe veiligheidsbeleid op nog twee pijlers: ruimtelijke inrichting en evacuatie. Ruimtelijke inrichting moet de kans op wateroverlast of een ramp verminderen, bijvoorbeeld door hoogwaterbestendig bouwen. Evacuatieplannen moeten bij een calamiteit het aantal slachtoffers zoveel mogelijk beperken.

Volgens de nieuwe normen mag de kans dat iemand overlijdt door een overstroming niet groter zijn dan 1:100.000 per jaar. Deze norm, uitgedrukt als 10^{-5} , gaat voor alle Nederlan-

ders gelden als 'basisbeschermingsniveau'. Op veel locaties zal er echter extra bescherming komen als een overstroming leidt tot grote maatschappelijke verstoring, bijvoorbeeld door veel slachtoffers en grote economische schade. In 2050 zal zelfs voor grote delen van het land het overlijdensrisico op 1:1.000.000 per jaar liggen.

Uit de toelichting op de nieuwe normering, onder meer via de Deltacommissaris, blijkt dat naar verwachting in grote delen van het land de basisbescherming al in 2023 wordt gehaald. Maar bijvoorbeeld in het rivierengebied en in Noordoost-Groningen wordt de norm van 1:100.000 per jaar dan nog niet gehaald.

Signaleringswaarde en ondergrens

Vanwege de nieuwe normen moeten nieuwe criteria worden vastgesteld voor de sterkte van de primaire dijken en de beoordeling daarvan. Voor waterkeringen bestaan die uit een signaleringswaarde, vanaf wanneer voorbereidingen moeten worden getroffen om de dijk te versterken. Daarnaast is er voor iedere primaire kering een ondergrens, waar de bescherming niet onder mag komen.

De wijziging van de Waterwet is eind vorig jaar behandeld door Raad van State. De Raad zag een meerwaarde in de nieuwe signaleringswaarde en de ondergrens, maar was kritisch over de uitwerking. In zijn advies noemt de Raad het onwenselijk dat per dijktraject de ondergrens via een rekenfactor moeten worden afgeleid uit de signaleringswaarde. De Raad pleit ervoor dat de ondergrenzen 'zelfstandig en eenduidig kenbaar' zijn en een wettelijke waarborg hebben. De Raad waarschuwt dat het huidige voorstel tot problemen in de praktijk gaat leiden.

Na het advies van de Raad van State heeft het voorstel nog enkele maanden op het ministerie gelegen, voordat Schultz het naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Als de Tweede

Kamer instemt, en daarna de ook de Eerste Kamer, zullen vanaf 2017 de primaire keringen worden getoetst aan de hand van de nieuwe normen. In 2023 moet duidelijk zijn in hoeverre de dijken en duinen daaraan voldoen.

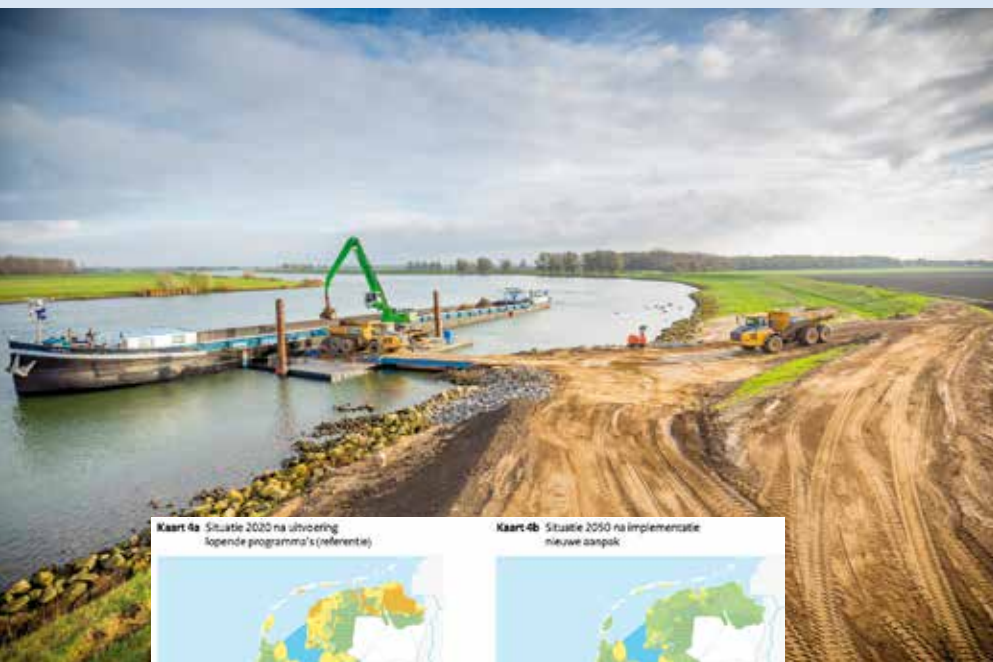
Ingrijpende verandering

Het invoeren van een signaleringswaarde en een ondergrens betekent een grote verandering voor Rijkswaterstaat en de waterschappen die verantwoordelijk zijn voor de waterkeringen. Vooral op dit punt blijkt nog onduidelijkheid te zijn bij de waterbeheerders. Ook de Tweede Kamer stelt vragen op dit punt. De PvdA vraagt zich af of in sommige gevallen in de praktijk signaleringswaarde en maximaal toelaatbare waarde niet samenvallen.

Een andere grote verandering in het nieuwe waterveiligheidsbeleid is dat de dijkeringen uit de Waterwet verdwijnen. Voorheen was Nederland opgedeeld in 95 gebieden die door een stelsel van waterkeringen werden beschermd. De zwakste schakel bepaalde de overstromingskansen van de hele ring. De dijkeringen zijn opgedeeld in dijkkringdelen, die nu dijktrajecten genoemd gaan worden. Ook de voorliggende keringen zoals de Afsluitdijk vallen hieronder. Gekozen is voor in totaal 183 dijktrajecten, die veel specifiek een bepaald gebied beschermen. Zo moeten efficiënter beschermingsniveaus worden ingesteld en maatregelen getroffen. De SP stelt vragen over de rol van de hoge gronden in de nieuwe dijktrajecten.

Hotspots

Op specifieke plaatsen in Nederland is het groepsrisico groter dan elders. De trajecten waar de kans op zeer veel slachtoffers in één keer groot is, worden 'hotspots' genoemd. Deze zes trajecten, allemaal in de Rijnmond, krijgen een hoger beschermingsniveau. Doel is om grote groepen dodelijke slachtoffers te voorkomen.

Versterking van dijktraject aan de oever van het Spui tussen Goudswaard en Oud-Beijerland. (foto: Rijkswaterstaat).
Inzet kaarten: Individuele risico's 2020-50 en economische risico's 2020-50 (bron: Deltaprogramma)

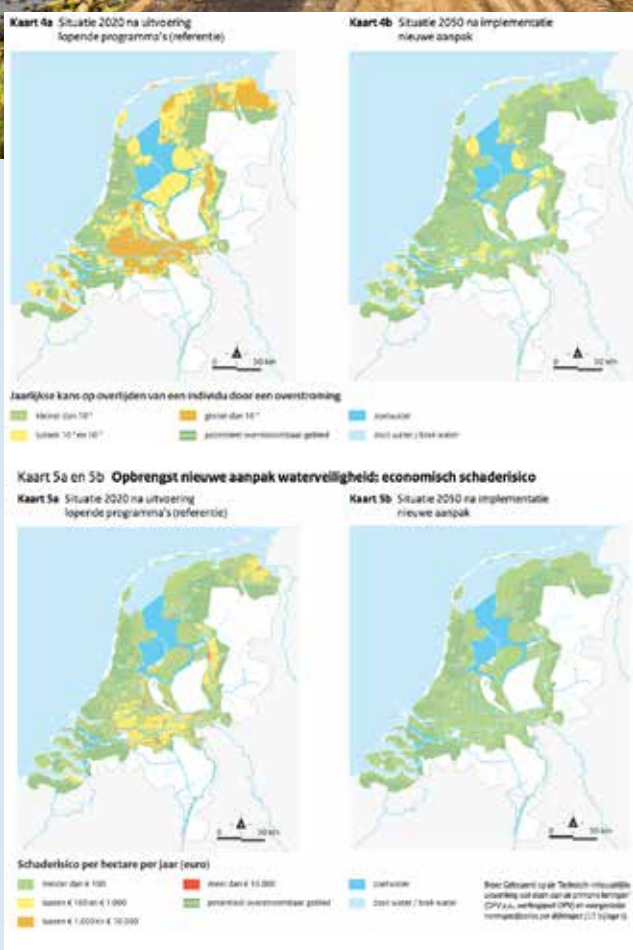
Wat betekent 10^{-5} nu eigenlijk?

De nieuwe normering stelt het basisbeschermingsniveau op 10^{-5} , maar hoe moeten we dat interpreteren? Stowa, het kennisinstituut van de waterschappen, het formuleert zo: iedereen in Nederland krijgt tenminste een beschermingsniveau van 10^{-5} per jaar, dit betekent dat de kans op overlijden van een individu door een overstroming niet groter mag zijn dan 1 keer in de 100.000 jaar.

Kortom: iedere ingezetene mag ervan uitgaan dat hij of zij de kans heeft van hooguit eens in de 100.000 jaar te overlijden door een overstroming.

Dat nogal abstracte cijfer is al door het Rijk omgezet in een specifieke eis voor een bepaald dijktraject: de maximaal toelaatbare overstromingskans. Die ondergrens is in de wet opgenomen. Het grote verschil met de oude norm is dat die betrekking had op de waterstand. Bij deze waterstand moet de dijk het water kunnen keren. In de overstromingskans is ook de sterkte van de kering opgenomen, waardoor een beter beeld van de veiligheid ontstaat. Omdat een waterkering op meerdere manieren kan falen, moet de sterkte daarvan goed gekend worden.

De overstromingskansen in de nieuwe Waterwet variëren van 1:300 per jaar op sommige minder kwetsbare gebieden tot 1:100.000 per jaar bij bijvoorbeeld de Grebbedijk bij Rhenen.

Meer over de nieuwe normeringen

In dit magazine:

- column Jac van Tuijn (pagina 7)
- interview met Matthijs Kok (pagina 16)

Op Waterforum.net:

- nieuwsberichten
- forum

In de Waterforum-app:

- laatste nieuws

Video-animatie

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) heeft een video-animatie gemaakt waarin het nieuwe waterveiligheidsbeleid, inclusief de nieuwe normen, uiteen wordt gezet. Daarin worden de drie pijlers van de

meerlaagsveiligheid nog eens getoond: bescherming, ruimtelijke maatregelen en evacuatie.

<https://vimeo.com/79082998>

